

La Patum. El Corpus Christi de Berga

Ramon Felipó

A Berga des de fa segles és fa la Patum. El primer document, conegut fins ara, està en el llibre del *Clavari*, - llibre de comptes municipals -, de l'any 1626, però es tracta d'un llibre incomplet, les primeres 82 pàgines estan arrencades. Aquest document, que es pot consultar a l'arxiu de Berga. En Jaume Farràs el va donar a conèixer al programa de la Patum de l'any 1979, *... als músics de ministril,... a les persones elegides per los quatre quartos per fer la lluminària de l'Octava de Corpus ...la Confraria del Santíssim Sagrament ...lo que se es pagat a dits músic per a sonar la vigília i dia de Corpus i tota la Octava sonar a les complertes a sant Pere i lo diumenge a l'Ofici i processons de santa Eulàlia i sant (l'altre nom és de difícil identificar podria ser sant Francesc) i lo dia de l'Octava a la processó es fa a sant Pere amb la forma acostumada, ... a sis músics de guitarra i al del rabaquet,... al qui toca lo tambor de cordes ... per cordes de viola als qui porten i ballen la mulassa (la guita) ...i al qui toca lo tambor o, tabal... per ajudar adobar l'emplalida per tota l'Octava per la reparació devota dos ciris de cera blanca,ciris petits de cera blanca i la lluminària de l'altar de cera blanca... donar al minyó que treia els consellers.*

Una altre referència important a tenir sempre present, sempre que es parla de la Patum, es que a Berga no va es va acatar mai la Reial Cèdula Carles III, del 10 de juliol de 1780 que va prohibir la assistència a la processó de tota la comparsa festiva que feia segles que l'acompanyava: El perquè es va ignorar i no acatar la Reial Cèdula és encara avui un gran misteri. El text de Carles III deia... *se manda que en ninguna Iglesia de estos Reinos sea Catedral, Parroquia o Regular, haya en adelante Danzas, ni Gigantones sino que cese del todo esa práctica en las Procesiones y demás funciones Eclesiásticas, como poco conveniente a la Gravedad y Decoro que en ellas se requiere. .. algunas y notables irreverencias que en la Fiesta del Santísimo Corpus Christi de ese año se han cometido con ocasión de los gigantes y Danzas en donde permanece la práctica de llevarlos en la Procesión de aquel día...*

El 10 de juny de 1790 els berguedans: Marià de Giblé, Josep Boixader, Antoni Camps, Antoni Carrera, Antoni Escobet, Josep Ferrer, Josep Roca, Antoni Cortina, Andreu Calonge, Domingo de Solanell i de Senespleda, i Manuel de Viladomar van trametre col·lectivament la resposta al Qüestionari sol·licitat per Francisco de Zamora, aquest document està dipositat a la Biblioteca Real del Palau d'Oriente de Madrid. La resposta 146 diu *El pueblo no tiene cosa particular que le distinga de los demás, sino las fiestas, que anualmente se hacen en todos los días de la Octava de Corpus,*

siguiendo las funciones de la Iglesia de las más magnificas que se hacen en el Principado, habiendo en todos los días un oficio muy solemne con música, y sermón, grande iluminación, y concurso. Costean estas funciones el Común, el Párroco, el Clero, la Cofradía de la Minerva y el Pueblo, dividido en cuatro barrios, haciendo cada uno de ellos su fiesta y por la tarde del día de Corpus, después de la procesión de la procesión general, se hace una diversión pública en la plaza más capaz de la Villa en la que son de una caja de tambor extraordinariamente grande danzan, o saltan cuatro hombres vestidos de turcos, y cuatro con caballetes, que son una de las antiguallas del Pueblo, cuyo origen se ignora, después van siguiendo los bailes de Gigantes, y dos hombres vestidos de Diablos, con cohetes en las Massas, manos, cuernos y rabos van saltando a sonido de la caja, y disparando los cohetes, saliendo a perseguirles otro que hace el papel de san Miguel, que con una lanza en la mano les enviste y hace como que mata al uno de los dos diablos, y después al mismo sonido baila la tarasca, disparando también cohetes por la boca y lo mismo se repite por la tarde del domingo infra Octava después de la Procesión de los Padres de san Francisco, todo lo que atrae un gran concurso de gentes de toda la Comarca y en los días que se hacen las fiestas de los Barrios, hay por las tardes baile público al sonido de chirimias.

Per tant podem afirmar, que la Patum, festa més que centenària, es una mostra única i espectacular de com a Catalunya i la resta dels Països Catalans celebraven el Corpus. La processó a Berga es va acabar, a l'any 1969, per una mala aplicació o interpretació incorrecta d'un rector de la doctrina que emanava dels canvis profunds proposats a l'església catòlica per el Concili Vaticà II . Però, per por sort seguim tenim la Patum. Per mi, sense cap mena de dubtes una de les festes més emblemàtiques i espectaculars del món, prova d'això és que la UNESCO la va declarar el 25 de novembre de 2005, "Patrimoni Oral i Immaterial de la Humanitat".

Ramon Felipó
Març de 2006